

Jerzy Wąchol

Globalizacja a problemy gospodarcze i migracji Unii Europejskiej

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 44/2, 373-384

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOI: 10.18276/sip.2016.44/2-26

Jerzy Wąchoł*

Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie

GLOBALIZACJA A PROBLEMY GOSPODARCZE I MIGRACJI UNII EUROPEJSKIEJ

STRESZCZENIE

W artykule zaprezentowano wybrane problemy gospodarcze i migracji ludności w UE na tle globalnej kryzysowej gospodarki. Przedstawiano elementy rozwoju organizacji oraz transmisje efektów gospodarczych w UE i na świecie, wywołane także przez wielkie korporacje. Na podstawie zebranych danych statystycznych ekonomiczno-społecznych wyciągnięto wnioski dotyczące UE. Przedstawiono także wybrane aspekty rozwoju przedsiębiorstw w ujęciu teoretycznym i w otoczeniu globalnym.

Słowa kluczowe: globalizacja, migracja, Unia Europejska, rozwój organizacji, nadzór korporacyjny

Wprowadzenie

Każda organizacja przechodzi tzw. cykl życia, od narodzin, wzrostu, dojrzałości, spadku aż po upadek (śmierć), przy czym rozwój może odbywać się tak, że są okresy stabilne i niestabilne. Dotyczy to także Unii Europejskiej. Organizacje zbyt duże, w których brak jest sił wiążących (sił kohezji), brak większego efektu synergicznego, że razem możemy więcej niż gdybyśmy działali oddzielnie, siłami od-

* E-mail: jurek.wachol@onet.eu

środkowymi, siłami adhezji rozpadają się, ponieważ poszczególni członkowie takiej dużej organizacji upatrują lepsze korzyści, rozwój dla siebie osobno lub w ramach innych organizacji. Tak rozpadło się w historii między innymi Cesarstwo Rzymskie i byłe ZSRR.

Burzliwe zmiany technologiczne i społeczno-polityczne, migracje ludności na świecie w XXI wieku spowodowały zmiany w funkcjonowaniu państw i przedsiębiorstw, zarówno tych małych, jak i dużych. Nawet małe przedsiębiorstwo musi się liczyć z globalną konkurencją. Zbyt duża otwartość na imigrantów, zwłaszcza odmiennych kulturowo, może rozsadzić UE, tak jak się to stało – jak niektórzy twierdzą – z Cesarstwem Rzymskim. Organizacja, żeby istnieć, musi mieć swoją tożsamość, dbać o swoją kulturę, ekonomię i wartości, a także kontrolować przepływy przez granice z otoczeniem.

Opracowanie ma na celu przedstawienie wybranych problemów ekonomicznych i migracji ludności mających wpływ na dalszy rozwój lub upadek Unii Europejskiej w warunkach otoczenia globalnego i kryzysów światowych. Zwrócono w nim także uwagę na rozwarstwienie, różnice interesów krajów wewnątrz Unii Europejskiej, brak jedności w skutecznym podejmowaniu decyzji, zbyt małą konkurencyjność i zbyt mały rozwój krajów Unii Europejskiej, terroryzm, oraz zbyt dużą otwartość na migracje ludności nawet bez większej kontroli. Wykorzystując metody statystyczne, zaprezentowano odpowiednie dane i wnioski – niestety niezbyt korzystne dla UE. Pomimo tego, że UE plasuje się nadal jako pierwsza czy druga gospodarka świata z uwagi na PKB, to jednak zarysowują się już pewne niekorzystne zmiany ekonomiczne i społeczne, które mogą doprowadzić nawet do jej upadku.

1. Problemy gospodarcze Unii Europejskiej a kryzysy i spowolnienia gospodarcze na świecie w XXI wieku oraz znaczenie wielkich korporacji

Chociaż sens istnienia Unii Europejskiej wydawał się konieczny dla większej równowagi w światowej gospodarce, szczególnie z potęgami gospodarczymi jak USA i Chinami, czy dla przeciwstawienia się Rosji, to jednak obecnie wydaje się, że gospodarki krajów członkowskich UE nie są do końca spójne w ramach całej UE. Poszczególne kraje mają swoje interesy, które nie zawsze są celami całej UE. Taki twór gospodarczy, w pewnym sensie zlepek wielu gospodarek narodowych, państw członkowskich UE, z dominującą gospodarką Niemiec, Francji

i Wielkiej Brytanii, funkcjonuje nadal, a cała UE ze względu na PKB ma pierwszą czy drugą pozycję na świecie. Zarysowują się jednak coraz bardziej różne problemy UE, jak zbyt mały rozwój, zbyt mała dynamika PKB, zbyt duże zadłużenie państw, firm i obywateli, a sektor bankowy działać może źle. Zbyt duża otwartość UE na przepływy towarów, usług i ludności także z zewnątrz i niekontrolowanie w dużej mierze granice UE. Zbyt duże także nierówności gospodarcze, koncentracja kapitału, co występuje także na świecie (Piketty, 2015, s. 293–332), a także nierówność majątków (Piketty, 2015, s. 530–580). Koncentrację kapitału przewidywał już wiele lat temu sam Marks, jednak późniejsza rzeczywistość w XX i XXI wieku przerosła chyba jego wyobrażenia. A pomocowe fundusze unijne w ramach spójności i zmniejszania różnic ekonomicznych w poszczególnych krajach czy regionach UE działają niewydolnie, pomniejszając niejako też konkurencyjność UE, jeśli są dotowane firmy słabe i niekonkurencyjne z biednych regionów UE. Należałoby tu raczej dotować firmy konkurencyjne (prywatne czy państwowe) na rynku unijnym i na świecie, które zechciałyby inwestować w biedniejsze regiony UE, co poprawiłoby konkurencyjność UE w stosunku do USA i Chin i innych krajów świata. Rozdawnictwo unijnych pieniędzy bez przemyslenia i zbieranie nadmiernych podatków i opłat wszelakich nie służy raczej UE jako całości i na rynku globalnym. Globalizacja to ośmiornica, której międzynarodowe siły dotyczą praktycznie wszystkich obszarów działania państwa. Ta ekspansja widoczna jest przede wszystkim w sferze politycznej, gospodarczej, militarnej i finansowej. Działalność przedsiębiorstwa globalnego wykracza poza granice państwa i nie jest przywiązana do jednego kraju macierzystego (Griffin, 1998, s. 169).

Rozwój przedsiębiorstw uzależniony jest od otoczenia lokalnego bliższego i dalszego w danym kraju UE, a także od ocen inwestowania światowych agencji ratingowych, szczególnie trzech największych na świecie: Fitch, Standard & Poor's i Moody's.

Oczywistym jest, że w kryzysach i spowolnieniach gospodarczych, w większości przypadków rozwój przedsiębiorstw jest najczęściej zahamowany lub przedsiębiorstwa te ulegają likwidacji. Maleje optymizm inwestorów, chęć zakupów przez konsumentów, gospodarka się kurczy, podobnie jak maleje dynamika PKB w danym kraju; dotyczy to także krajów UE. W XXI wieku problemy gospodarcze i kryzysy zaistniały już kilka razy. Pierwsze miały miejsce w latach 2000–2002 i spowodowane były w dużej mierze przez nadużycia i przestępstwa korupcyjne oraz oszustwa związane z tzw. kreatywną księgowością, a instytucje nadzorcze i opiniotwórcze nie potrafiły za-

działać właściwie i na czasie. Kolejne problemy finansowe gospodarki światowej w latach 2008–2009 wywołane były głównie przez instytucje sektora finansowego, banki i dotyczyły w większej skali całej gospodarki rynkowej niż tylko funkcjonowania poszczególnych spółek i korporacji. Ostatnie spowolnienia gospodarcze w wielu krajach wystąpiły w latach 2011–2015, co dalej się przeciąga, na tym etapie nie tylko spółki miały problemy, ale także instytucje państwa, które stały się coraz bardziej zadłużone i nawet niewypłacalne. Obserwowało się także transmisje różnych niekorzystnych zjawisk z jednych krajów do drugich, brak zaufania, zdenerwowanie inwestorów na giełdach i zmiany kierunków inwestowania lub wycofywanie kapitału, problemy polityczne i embarga gospodarcze w 2014 roku. Działo się to też, co ciekawe, przy dramatycznym obniżeniu cen ropy naftowej i gazu na rynkach światowych nawet o połowę.

Pomimo tych negatywnych zmian, wiele krajów i firm skutecznie opierało się kryzysowi. Ważna obecnie dla świata i duża gospodarka Chin rozwijała się ciągle w miarę stabilnie, chociaż i tam dynamika wzrostu PKB ostatnio spadła. Chiny wysunęły się już na pierwsze miejsce, jeśli chodzi o wartość PKB w mld dolarów, minimalnie wyprzedzając UE i USA (tab. 1). Na uwagę w zestawieniu danych statystycznych w tabeli 1 zasługują rezerwy walutowe i w złocie. Największe są oczywiście w Chinach, ok. 4 bln USD, podczas gdy w USA tylko 150,2 mld, a w Polsce aż 107,8 mld. Dzięki tym rezerwom gospodarka rozwija się lepiej, a waluta jest bardziej stabilna. Niepokojące jest jednak, że duże rezerwy walutowe i w złocie w Chinach w porównaniu z małymi w USA mogą zachwiać dolarem i gospodarką światową. Na tym tle Unia Europejska lepiej żeby była bardziej spójna, realizując swoją politykę monetarną, bo w jedności może być siłą w ramach też efektu synergicznego. Tańszy dolar, euro daje teoretycznie większą możliwość eksportu, pod warunkiem, że do eksportowanych produktów nie jest wymagany znaczący wsad dewizowy w przedsiębiorstwach, stąd też niektóre kraje UE, jak Polska czy Węgry, wolą pozostać na razie przy własnych walutach narodowych mając nad nimi kontrolę, a nie wprowadzać euro, co jest jednak problemem dla lepszego zjednoczenia UE. Pytanie jednak pozostaje nadal: jak zjednoczona i spójna ma być UE? Unia Europejska uzyskała dynamikę PKB około 1,4%, głównie dzięki dużej gospodarce Niemiec, Wielkiej Brytanii oraz gospodarek wschodzących krajów Europy Środkowo-Wschodniej, w tym też Polski z dynamiką PKB 3,2%. Gospodarka Niemiec ma też po Chinach największe saldo eksport-import na świecie, co też może być miarą konkurencyjności niemieckich przedsiębiorstw.

Tabela 1. Dane ekonomiczno-społeczne w UE i wybranych krajach świata

Kraj/ region	PKB Real	Saldo eksport–import	Rezerwy walutowe i w zlocie	Inflacja	PKB per capita (real)	Wzrost produkcji przemysłowej	Bezrobocie	Dynamika PKB	Dług publiczny	Dług zewnętrzny	Migracje netto na 1000 osób
	2014	2013	2013	2013	2013	2013	2014	2014	2013	2013	2013
	mld USD	mld USD	mld USD	%	tys. USD	%	%	%	%PKB	mld USD	osób
Chiny	17 630,0	438,0	3.820,0	2,6	9,8	7,7	4,1	7,4	31,7	784,8	-0,32
UE	17 610,0	-139,0	-	1,5	34,5	-0,3	10,0	1,4	-	15950,00	2,02
USA	17 460,0	-698,0	150,2	1,5	52,8	2,5	6,2	2,4	71,8	15680,0	2,45
Indie	7 277,0	-154,3	295,0	9,6	4,0	0,9	8,6	5,6	51,8	412,2	-0,05
Japonia	4 807,0	-69,6	1.268,0	0,2	37,1	1,0	3,6	1,3	226,1	3017,0	0,00
Niemcy	3 621,0	260,0	248,9	1,6	39,5	-0,3	5,0	1,4	79,9	5717,0	1,06
Rosja	3 568,0	174,0	515,6	6,8	18,1	0,1	4,9	0,5	7,9	714,2	1,69
Brazylia	3 073,0	3,4	378,3	6,2	12,1	3,0	5,5	0,3	59,2	475,9	-0,15
Francja	2 587,0	-70,0	184,5	1,1	35,7	-0,4	9,7	0,4	93,8	5371,0	1,09
W. Brytania	2 435,0	-170,3	105,1	2,7	37,3	-0,3	5,7	3,2	91,1	9457,0	2,56
Meksyk	2 143,0	0,2	167,1	4,0	15,6	3,5	4,7	2,4	37,7	354,9	-1,64
Włochy	2 066,0	38,2	181,7	1,2	29,6	-2,7	12,5	-0,2	133,0	2604,0	4,29
Hiszpania	1 534,0	27,0	50,6	1,8	30,1	-1,2	24,3	1,3	93,7	2278,0	7,24
Polska	941,4	-5,1	107,8	1,0	21,1	5,2	12,7	3,2	48,2	365,0	-0,47
Holandia	798,1	73,2	54,8	2,8	41,4	1,0	7,2	0,6	73,3	2504,0	1,97
Emiraty	605,0	119,3	58,4	1,3	49,9	3,3	2,4	4,3	41,7	167,9	13,58
Belgia	461,7	-14,9	30,8	1,3	37,8	0,2	8,5	1,0	102,4	1424,0	1,22
Szwajcaria	444,7	36,5	531,0	-0,4	46,0	2,2	3,2	1,3	34,3	1544,0	5,43
Szwecja	434,2	23,5	52,2	0,0	40,9	-1,0	7,9	2,1	41,5	1039,0	5,46
Austria	386,9	-2,3	27,2	2,1	42,6	0,5	4,5	1,0	75,7	812,0	1,76
Ukraina	373,1	-16,1	21,9	0,7	7,4	-5,0	8,8	-6,5	40,6	138,3	-0,06
Norwegia	339,5	64,1	51,9	1,9	55,4	-3,0	3,4	1,8	30,1	720,6	7,96
Czechy	299,7	18,0	56,2	1,4	26,3	0,5	7,9	2,5	48,8	102,1	2,15
Grecja	284,3	-20,2	7,3	-0,9	23,6	-3,5	26,8	0,6	175,0	568,7	2,32
Węgry	239,9	3,5	38,5	1,9	19,8	1,8	7,1	2,8	79,8	170,3	1,34
Finlandia	221,5	5,0	10,6	2,2	35,9	-4,2	8,6	-0,2	56,6	586,9	0,62
Łotwa	48,6	-2,9	7,2	0,2	19,1	4,2	9,5	2,7	39,2	39,9	-2,37
Cypr	24,9	2,3	0,8	0,2	24,5	-3,5	15,9	-3,2	113,1	95,2	9,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu i CIA (2014, 2015).

Unia Europejska może tylko pozazdrościć Chinom rozwoju gospodarczego i wysokiej dynamiki PKB około 7%, szczególnie takie kraje UE, jak Grecja, Hiszpania i Włochy, gdzie bezrobocie wśród ludzi młodych według Eurostatu sięga nawet 50–60%, a kraje te mają zwykle znaczne zadłużenie, według długu publicznego i zewnętrznego.

Dla krajów UE duże znaczenie mają inwestycje wielkich korporacji i firm, które z zasady raczej nie lubią inwestować w kurczącą się gospodarkę i tam gdzie jest niestabilnie, i niebezpiecznie, a oceny światowych agencji ratingowych, poza klasami AAA, AA, A, nie na zielono – są uznawane za ryzykowne. Nie inwestują też tam, gdzie brak jest specjalnych zachęt i infrastruktury oraz zdolnych, solidnych, wykwalifikowanych i zdyscyplinowanych ludzi do pracy. Ochrona środowiska w UE (Muszyńska, Mazur, 2014, s. 25–34), oraz problemy monitorowania środowiska naturalnego w UE (Poskrobko, 2012, s. 69–70), unijne fundusze ekologiczne (Famielec, 2005, s. 145–165), powodują znaczne podrożenie produkcji. Gospodarki UE są mniej konkurencyjne w stosunku np. do Chin, gdzie dużo też inwestują wielkie korporacje z USA i UE, dając możliwość większego rozwoju dla Chin, gdzie nie dba się tak dobrze o ochronę środowiska. W otoczeniu globalnym ważne jest wewnętrzne funkcjonowanie wielkich korporacji i ład korporacyjny, nadzór korporacyjny tam istniejący (Borowiecki, 2005, s. 99–11), ponieważ wielkie korporacje coraz więcej mogą w UE i posiadają duże zasoby. Według typologii teorii nadzoru nad działalnością spółek wyróżnia się dla perspektywy sytuacyjnej: teorię zasobową, teorię interesariuszy, agencji, teorię Stewarda (Peszko, 2006, s. 130–138). Przez nadzór nad działalnością spółek rozumie się zwykle zintegrowany zbiór zewnętrznych i wewnętrznych mechanizmów kontroli, które łagodzą konflikt interesów między menedżerami a akcjonariuszami, wynikający z oddzielenia własności od kontroli (Rudolf, Stos, Urbanek, 2002, s. 31). Generalnie są dwa systemy nadzoru korporacyjnego na świecie, monistyczny z radą dyrektorów i szeroko rozproszoną oraz w dużym stopniu indywidualną własnością, jak w USA (kontrola z zewnątrz), oraz system dualistyczny z wysoce skoncentrowaną i typowo zinstytucjonalizowaną formą własności jak w Niemczech, z radą nadzorczą i zarządem, kontrola głównie od wewnątrz (Jerzemowska, 2002, s. 35–40). Korporacje ponadnarodowe posiadające duże aktywa, nowoczesne technologie, dobrą organizację, przenikają do wielu państw narodowych UE, mając nawet pośredni wpływ na rządy tych państw. Mogą także transmitować zjawiska gospodarcze pozytywne lub nie z jednych regionów do drugich poprzez np. inwestycje.

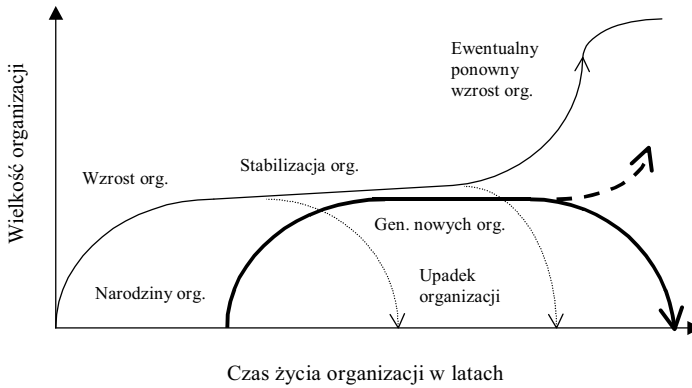
2. Problemy rozwoju i migracji ludności w Unii Europejskiej a możliwy jej rozpad

Unia Europejska, podobnie jak każda organizacja, przeżywa swoje etapy rozwoju. Przez rozwój organizacji rozumiemy zwykle wszelakie pozytywne zmiany. Z teoretycznego punktu widzenia każda organizacja składa się ze struktury organizacyjnej, zasobów ludzkich, członów kierowniczych, zasobów materialno-technicznych i celów, jakie chce realizować oraz jest powiązana z otoczeniem (Peszek, 2002, s. 46), ma swoją tożsamość i kulturę. Wszystkie te elementy mogą ulegać zmianom i rozwojowi. Powinna jednak następować odpowiednia proporcja rozwoju dla poszczególnych elementów, np. nie może następować nadmierny rozrost zasobów społecznych przez niekontrolowaną imigrację przy mniejszym rozwoju np. zasobów materialno-technicznych, co może organizację zmienić lub nawet doprowadzić do upadku, przez konflikty wewnętrzne i organizacyjne. Ogólnie rzecz ujmując, przez rozwój możemy rozumieć szeroki proces zmian, który prowadzi zwykle do pozytywnych przemian w całej organizacji lub dotyczy tylko wybranych części tej organizacji. Istota rozwoju organizacji może być w zasadzie interpretowana w dwojaki sposób, jako likwidacja tzw. luki rozwojowej (rozbieżności rozwojowej) lub jako proces doskonalenia miejsca, jakie organizacja zajmuje w otoczeniu. Organizacja gotowa do rozwoju charakteryzuje się następującymi rodzajami przedsięwzięć: restrukturyzacją, rewitalizacją, wzrostem lub ekspansją, odrodzeniem lub schyłkiem (Machaczka, 1998, s. 14–16).

Cykl życia organizacji zakłada, że podobnie jak u organizmów biologicznych po narodzeniu, wroście organizacji, dojrzałości, fazie schyłku następuje upadek organizacji i śmierć (Griffin, 2004, s. 330). Na rysunku 1 zaprezentowano cykl życia organizacji oraz generowanie nowych organizacji.

Nie oznacza to jednak, że w miejsce upadłej organizacji nie nic powstaje nowego, bo zwykle na bazie elementów starej organizacji, przedsiębiorstwa może powstawać nowa organizacja, a jej wzrost może następować po tak zwanych schodach; dotyczy to także Unii Europejskiej, gdzie po fazie wzrostu (np. przyjęciu kolejnych państw do UE) jest stabilizacja czas jakiś, znowu wzrost i znowu stabilizacja, aż do osiągnięcia fazy dojrzałości, po czym też nastąpić może faza schyłku i upadek organizacji, jak organizmu żywego w teorii ewolucji. Jednak znaczny i niekontrolowany napływ imigrantów, głównie z Afryki i Azji, zaburza proporcje rozwoju organizacji, jaką jest UE, zwłaszcza że ci imigranci są zwykle odmienni kulturowo

Rysunek 1. Cykl życia organizacji i generowanie nowych organizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Machaczka (1998), s. 84.

od większości mieszkańców UE i brakuje dla nich środków materialno-technicznych i organizacyjnych. Powodować to musi, przy nadmiernym jeszcze pacyfizmie, nieuniknione konflikty, zaburzenia w rozwoju, a nawet wojnę domową i terroryzm (*Nasz Dziennik*), co może rozsądzić UE i jej obecne wartości. Byłoby to niekorzystne, ponieważ pojedyncze kraje UE, nawet Niemcy czy Wielka Brytania, będą miały trudniej przeciwstawić się gospodarce i polityce innych wielkich jak USA, Chiny, Indie, Rosja itp. Ponadto byłoby to zagrożeniem dla obecnego ładu gospodarczego i politycznego, co może się nawet skończyć wojną światową przy innych ogniskach zapalnych na świecie, które już od dawna istnieją. Rozpad ZSRR w latach 1989–1991 przebiegł w miarę spokojnie, ale późniejsze lata, aż do dzisiaj, pokazały, że na terenach byłego ZSRR są ciągle konflikty zbrojne. Cóż, jak tak także ma być w UE, to będzie to wybór w dużej mierze na własne życzenie polityków i obywateli UE. Pierwsi z UE mogą się wyprowadzić Brytyjczycy, co może pociągnąć dalej kraje grupy Wyszehradzkiej, w tym także Węgry i Polskę. Jeśli tak będzie w najbliższych latach, to oznacza to już fazę schyłkową UE, a takie zdobycze jak strefa Schengen czy swobodny przepływ towarów i usług będą znacznie ograniczone. Jeśli uda się jednak osiągnąć stabilność i przyłączenie kolejnych krajów do UE, jak np. Turcja, nawet przy zamkniętych granicach, to będzie to oznaczało dalszy wzrost UE. Obecnie już 64% Polaków chce zamknięcia granic (Sondaż Centrum Adama Smitha, marzec 2016). Problemy integracji UE zawsze istniały (Zombirt, 2011, s. 18–27), ale

wygląda na to, że w latach 2015–2016 znacznie się nasiliły poprzez duże fale imigrantów. A swobodny przepływ osób w UE (Zombirt 2011, s. 159–174) obecnie jest zagrożony lub ograniczany. Organizacja, która nie kontroluje swoich granic, a jej wewnętrzna budowa nie jest spójna, cele i interesy poszczególnych członków są różne lub nawet sprzeczne (jak np. budowa gazociągu pod Bałtykiem), może przestać istnieć, rozpadając się lub przeradzając w coś innego.

Duża mediana wieku w krajach UE takich jak Niemcy, Włochy, Austria, Francja, Szwecja itp. wskazuje na proces starzenia się społeczeństwa, co jeszcze przy małym przyroście naturalnym oznaczać może konieczność sprowadzania ludności z innych krajów do pracy w przemyśle i choćby dla opieki nad ludnością w wieku emerytalnym. Saldo eksport–import przeliczone na jedną osobę, tak wysokie w Niemczech czy w bogatych w surowce naturalne, ropę naftową i gaz ziemny krajach np. arabskich, oznaczać może, że stać je będzie na sprowadzenie siły roboczej z zewnątrz. Nie oznaczać to powinno jednak niekontrolowanego masowego napływu na stałe obcej kulturowo ludności, która chce wprowadzać swoje porządki, kulturę i religie, bo zmienić to może te kraje i UE na zawsze, niekoniecznie na lepsze. To nie jest już obecnie dawna epoka kolonialna, gdzie do zagospodarowania były niezamieszkałe zwykle ogromne obszary, np. Ameryki i Australii. Migrację ludności na świecie przedstawiono już wcześniej w tabeli 1. Obserwuje się sytuację, że w jednych miejscach ludzi jest w nadmiarze, w innych miejscach są w niedomiarze, poszukiwani np. do pracy (Castles, Miller, 2011, s. 7–25). Z przeprowadzonych obliczeń statystycznych dla wybranych kilkudziesięciu krajów świata, głównie z UE i ważniejszych innych rejonów świata, wynika, że statystycznie rzecz ujmując na migrację ludności najbardziej wpływa PKB per capita i jest to korelacja wysoka 0,74, istotna (Wachol, 2015, s. 44). Czyli im wyższe PKB per capita, tym większa jest migracja ludności w te regiony. Można to też obecnie wywnioskować z informacji w mediach, jak to imigranci z Afryki i Azji, o wyznaniu głównie islamskim, dostają się do Niemiec czy innych bogatych krajów UE, nie chcą natomiast pozostawać w biedniejszych krajach UE, nawet gdyby było wolno. Poza tym migracje ludności są większe do krajów, gdzie jest większy przyrost naturalny – korelacja 0,67 – bo i sami też ten przyrost generują zakładając duże rodziny, korzystając z dotacji socjalnych państwa w Niemczech, Szwecji, Wielkiej Brytanii itp., gdyż są tam lepsze warunki do życia. Z innych zależności to np. bezrobocie ma ujemną korelację z PKB per capita –0,38. Czyli im większe PKB per capita, tym mniejsze jest bezrobocie. Im większe też jest

PKB per capita na głowę – tym większy jest również przyrost naturalny i większy wskaźnik ludności w miastach. Poza tym im większa jest dynamika PKB w procentach, tym mniejsze jest bezrobocie (korelacja $-0,55$). Przyrost naturalny jest mniejszy, im mediana wieku ludności jest wyższa (korelacja $-0,44$), co wydaje się naturalnie oczywiste z uwagi na starzejące się społeczeństwo (Wąchoł, 2015, s. 45–46).

Podsumowanie

Problemy Unii Europejskiej w warunkach globalizacji niestety narastają, są to nie tylko problemy spowolnienia gospodarczego i kryzysów, ale także terroryzm, nadmierny pacyfizm, problemy organizacyjne i społeczne związane obecnie z migracją ludzi z Azji i Afryki do UE, głównie do bogatych krajów jak Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Szwecja. Poza tym narastają także problemy polityczne związane z brakiem spójności działań krajów UE jako całości, w tym także wydaje się nieodpowiedzialna polityka Niemiec wobec imigrantów i innych krajów UE. Żadna organizacja, kraj, który nie chroni swych granic, nie może istnieć czy funkcjonować normalnie. Zaciera się tożsamość i kultura danego kraju czy UE, a przy masowym i niekontrolowanym napływie przybyszów, towarów i idei z zewnątrz może nawet pogrążyć go w chaosie, terroryzmie, zamieszkach czy wojnie domowej, generując kolejne ogniska zapalne na świecie. Kosztowna polityka UE wobec ochrony środowiska powoduje także podniesienie kosztów produkcji w UE, mniejszą konkurencyjność UE wobec np. największych trucieli na świecie: Chin czy USA. Rozwój UE jest praktycznie zahamowany, dynamika PKB wynosi tylko około 1%. Uwarunkowaniami wzrostu organizacji są np. lepsze procedury prawne, lepsze otoczenie ekonomiczne, w tym np. polityka rządu, dostępność do usług finansowych, mniejsze koszty działalności gospodarczej, lepsze wykorzystanie tradycyjnych i nowoczesnych metod, koncepcji i form zarządzania (Brilman, 2002, s. 17–26), lepsze wykorzystanie kadr, technologii i innowacyjności oraz lepsza kultura organizacji.

Część świata powoli wyszła z kryzysu i ze spowolnienia gospodarczego w różnych obszarach (Miklaszewski, Garlińska-Bielawska, Pera, 2011, s. 10–43), jednak są kraje, w których kryzys zagościł na dłużej, a kolejna fala kryzysu i spowolnienia gospodarczego następuje (także przez spowolnienie w Chinach w 2015 r.).

Poważnym problemem dla krajów UE jest wysokie nadmierne przedłużające się zadłużenie, hamujące rozwój gospodarczy, a dla przewyciężenia bezrobocia

potrzebny jest rozwój gospodarki, inwestycje, większa dynamika wzrostu PKB, jak pokazują dane i obliczone korelacje, co daje także lepsze warunki dla rozwoju przedsiębiorstw i lepszy optymizm inwestorów oraz zwykle mniejsze bezrobocie.

Literatura

- Brilman, J. (2002). *Nowoczesne koncepcje i metody zarządzania*. Warszawa: PWE.
- Borowiecki, R. (red.) (2005). *Nadzór korporacyjny w procesie kreowania wartości i rozwoju przedsiębiorstwa*. Kraków: Wydawnictwo ABRYS.
- Castles, S., Miller, M. (2011). *Migracje we współczesnym świecie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Dane Eurostat. Pobrano z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>.
- Famielec, J. (2005). *System finansowania ochrony środowiska w Polsce*. Kraków: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie.
- Griffin, R.W. (1998). *Podstawy zarządzania organizacjami*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jerzemowska, M. (2002). *Nadzór korporacyjny*. Warszawa: PWE.
- Machaczka, J. (1998). *Zarządzanie rozwojem organizacji, czynniki, modele, strategia, diagnoza*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Miklaszewski, S., Garlińska-Bielawska, J., Pera, J. (red.) (2011). *Natura i różnorodność przebiegu światowego kryzysu gospodarczego*. Warszawa: Difin.
- Muszyńska, E., Mazur, G. (2014). *Unia Europejska 2014*. Warszawa: Difin.
- Nasz Dziennik* (26.03.2016). Pobrano z: <http://naszdzienik.pl/polska-kraj/154649,unia-europejska-wpadla-w-pulapke-pacyfizmu.html>.
- Peszko, A. (2002). *Podstawy zarządzania organizacjami*. Kraków: Uczelniane Wydawnictwo Naukowo-Techniczne.
- Peszko, A. (2006). *Rada nadzorcza w procesie zarządzania przedsiębiorstwem*. Warszawa: Difin.
- Piketty, T. (2015). *Kapitał w XXI wieku*. Warszawa: Wydawnictwo Krytyki Politycznej.
- Poskrobko, B., Poskrobko, T. (2012). *Zarządzanie środowiskiem w Polsce*. Warszawa: PWE.
- Rudolf, S., Stos, J., Urbanek, P. (2002). *Efektywny nadzór korporacyjny*. Warszawa: PWE.
- Sondaż Centrum im Adama Smitha. Pobrano z: <http://www.wprost.pl/ar/534454/Sondaz-Centrum-im-Adama-Smitha-64-proc-Polakow-chce-zamknienia-granic-przed-uchodzcami>.
- The World Factbook. CIA. Pobrano z: www.cia.gov.

Wachol, J. (2015). Migracje ludności a gospodarka na świecie. W: P. Górski (red.), *Zmiany demograficzne i społeczne w Polsce i Europie wyzwaniem dla nauki i praktyki zarządzania*. Kraków: Wydawnictwo Akademii Górniczo-Hutniczej.

Zombirt, J. (2011). *Mechanizmy rynku wewnętrznego Unii Europejskiej*. Warszawa: Difin.

GLOBALIZATION – ECONOMICAL AND MIGRATIONS PROBLEMS OF EUROPEAN UNION

Abstract

The article presents the selected economic problems and migration problems in the United Union, against the background of global economic crisis. The paper presented the elements of the development organizations, and the economics effects in recent years, and the transmission of global economic effects to UE, caused also by big corporations. On the basis of economics and social statistics data, reached conclusions concerning UE. There are in the paper also, aspect of development of enterprises in theoretical and the global environment.

Keywords: globalization, migration, European Union, development of organization, corporate governance

Kody JEL: F22, F66